

Co-funded by
the European Union

Екологічна мережа як просторовий інструмент зеленої трансформації територій

Наталія Капінос

к.е.н., доцент, завідувач кафедри геодезії та землеустрою, Сумський національний аграрний університет

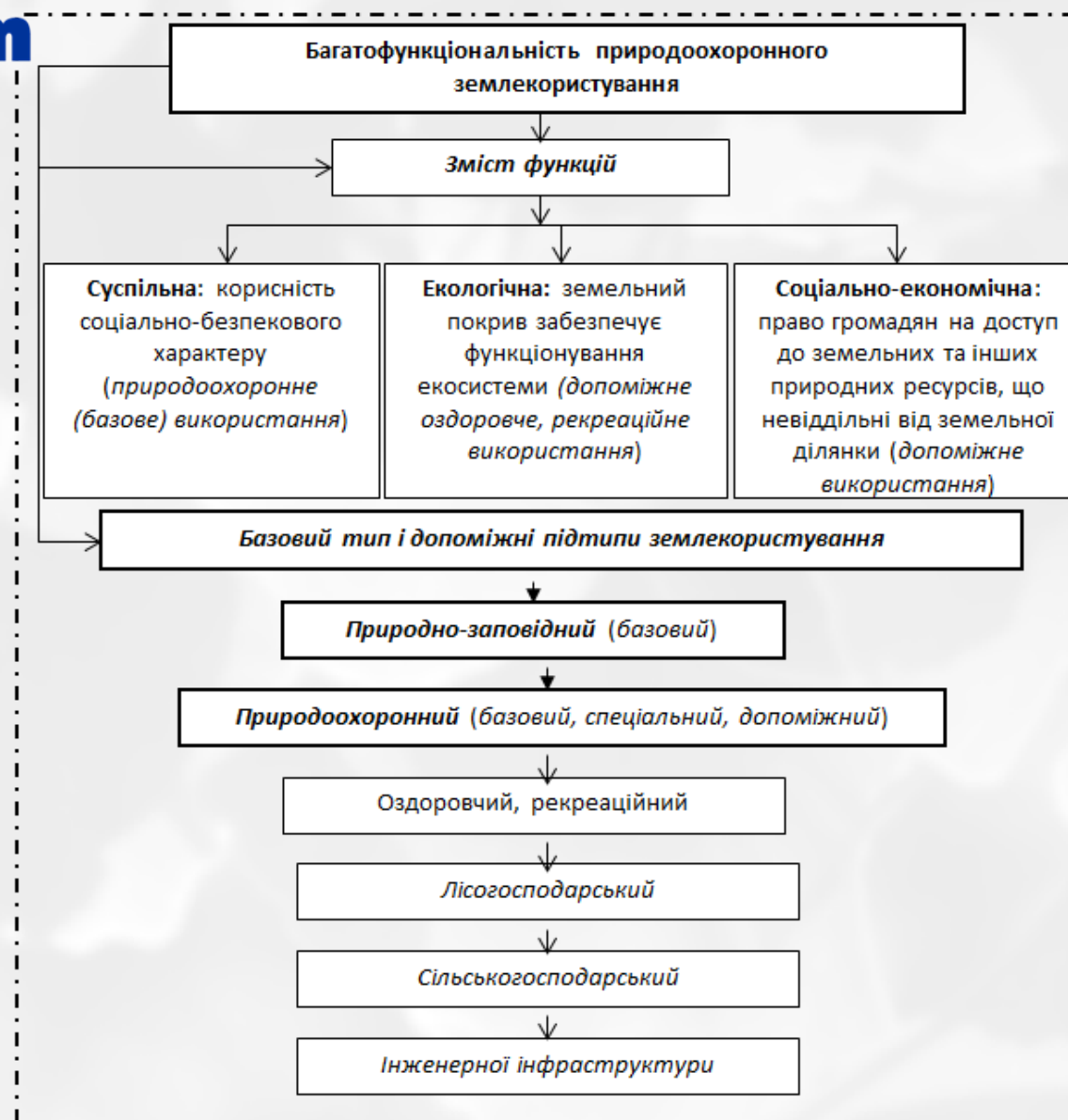

Рисунок 1. Логічно-змістовна модель методологічного процесу формування багатофункціонального природоохоронного землекористування

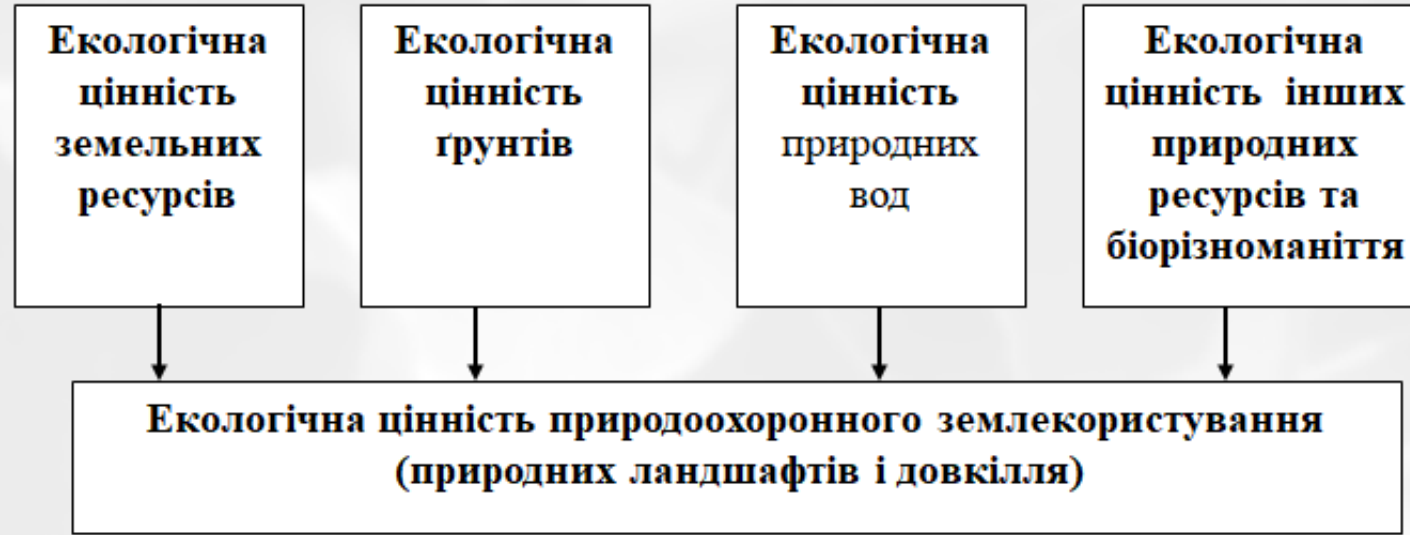

Рисунок 2. Складові екологічної цінності системи природоохоронного землекористування

Рисунок 3. Система екологічних нормативів в галузі землекористування (Систематизовано автором)

Таблиця 2. Тенденції формування екологічної мережі в Сумській області як екологічного каркасу системи землекористування за її складовими

№ п/п	Назва угідь та функціонального використання земель	Площа за даними ДЗК станом на 2010 р., тис. га		Площа за даними ДЗК станом на 2020 р., тис. га		+, – площа 2020р. до 2010 р.	
		тис. га	%	тис. га	%	тис. га	%
1	Сіножаті та пасовища	62,2	38,9	63,0	37,7	0,8	-1,2
2	Ліси та інші лісовкриті площі, всього	44,2	27,6	44,4	26,6	0,2	-1,0
2.1	в т. ч.: ліси природоохоронні	34,5	21,6	34,6	20,7	0,1	-0,9
2.2	захисні ліси	9,7	6,1	9,8	5,9	0,1	-0,2
3	Землі водного фонду	0,5	0,3	2,7	1,6	2,2	1,3
3.1	в т.ч.: водні об'єкти	0,5	0,3	0,5	0,3	0	0,0
3.2	прибережні захисні смуги	0	0,0	2,2	1,3	2,2	1,3
4	Природно-заповідний фонд (ПЗФ), в т.ч. за функціональним використанням:	7,5	4,7	7,5	4,5	0	-0,2
4.1	заповідні зони	6,1	3,8	6,1	3,7	0	-0,1
4.2	рекреаційні зони	1,4	0,9	1,4	0,8	0	-0,1
5	Інші природоохоронні землі (землі запасу)	45,2	28,3	51,5	30,9	6,3	2,7
5.1	в т. ч.: зелені насадження	3,0	1,9	3,1	1,9	0,1	0,0
	іншого функціонального використання та угіддя	42,2	26,4	48,4	29,0	6,2	2,6
Всього:		160,0	100,0	166,9	100	6,9	4,1

Таблиця 1. Критеріальна таблиця екологічної оцінки стану землекористування

Рівні (градації) погіршення стану	Характеристика стану землекористування як екосистеми	Стан екологічної норми
Умовно нульовий	Відсутність ознак: ♦ порушень оптимального співвідношення земельних угідь та їх функціональної рівноваги ♦ деградації земель та ґрунтів (ерозії тощо) ♦ пригнічення природних та антропогенних біоценозів; ♦ порушень стану здоров'я населення під впливом екосистеми землекористування	Відповідає
Низький	• землекористування як екосистема в цілому задовільна (екологічнобезпечна) для життєдіяльності людини; • помітне пригнічення природних біоценозів, використання земель для виробництва харчової продукції без обмежень; • ознаки порушень окремих природних середовищ зворотного характеру	
Середній	➢ землекористування як екосистема не справляється з антропогенними навантаженнями; ➢ природні біоценози сильно пригнічені, виробництво харчової продукції неефективне через її низьку якість та зниження біопродуктивності земель; ➢ здоров'я населення помітно погіршено під впливом несприятливих умов екосистеми землекористування, особливо у містах	
Високий	* висока розораність сільськогосподарських угідь, що впливає на їх та ґрунтів деградацію, зміни клімату; * неможливість тривалого існування штучних насаджень, використання земель для виробництва продовольчої продукції затруднено; * суттєвий вплив на стан здоров'я (деградація) населення; * незворотні порушення окремих природних середовищ, що виключають самовідновлення земельних та інших природних ресурсів і біорізноманіття	Не відповідає
Катастрофічний	○ біопродуктивність земель нульова; ○ окремі природні середовища не зворотно порушені і не можуть виконувати своїх функцій у системі землекористування; ○ прямий контакт людини з навколишнім природним середовищем небезпечний для здоров'я та існування людини	

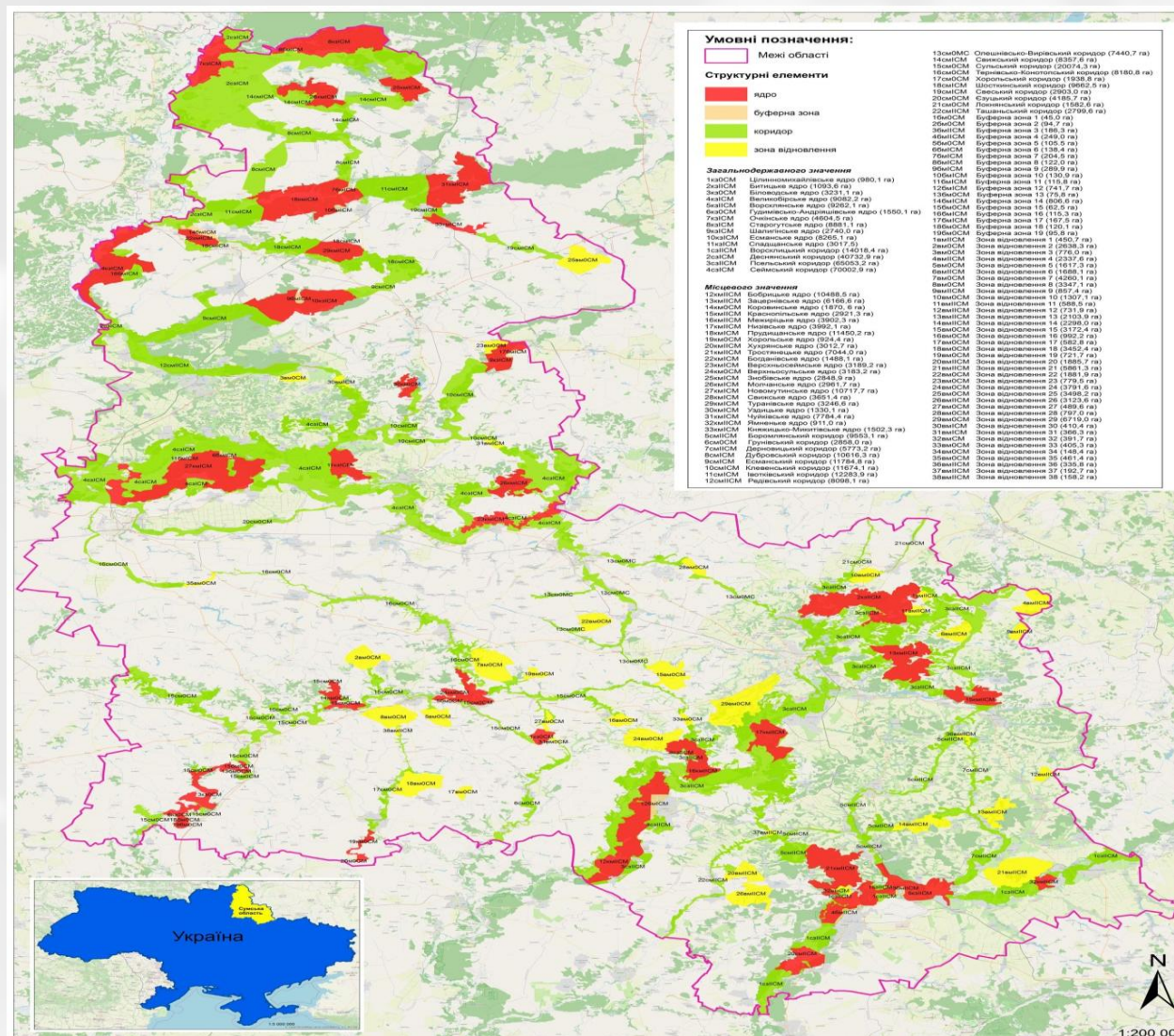

Рисунок 4. Картосхема екомережі Сумської області з відображенням структурних її елементів та складових

Таблиця 4. Визначення прямої вартості землекористування екологічної мережі Сумської області при існуючому та проектному використанні земель і інших природних ресурсів за основним цільовим призначенням

Co-funded by
the European Union

№ п/п	Назва угідь та функціонального використання земель	Існуюче використання станом на 2025 р.			Проектне використання			Приріст вартості млн. грн
		площа, тис. га	вартість 1 га, грн	загальна вартість, млн. грн	площа, тис. га	вартість 1 га, грн	загальна вартість, млн. грн	
1	Сіножаті та пасовища	63,0	4823	303,8	447,7	4823	2159,2	1855,4
2	Ліси та інші лісовкриті площі, всього	217,6			460,4			
2.1	в т. ч.: ліси природоохоронного	34,6	10015	346,5	34,6	10015	346,5	0
2.2	захисні ліси	68,9	10015	690,0	68,9	10015	690,0	0
2.3	рекреаційно-оздоровчі ліси	9,2	91441	841,2	52,2	91441	4773,2	3932
2.4	експлуатаційні ліси	89,4	5927	529,9	130,0	5927	770,5	240,6
2.5	інші лісовкриті площі	15,5	2975	46,1	174,7	2975	519,7	473,6
3	Відкриті заболочені землі	0	11889	0	62,6	11889	744,2	744,2
4	Води, всього	0,5	11889	5,9	32,7	11889	388,8	382,9
5	Інші природоохоронні землі	51,5			520,7			
5.1	в т. ч.: ПЗФ	7,5	66434	498,2	176,5	66434	11725,6	11227,4
5.2	водоохоронні зони	0	8550	0	295,5	8550	2526,5	2526,5
5.3	прибережні захисні смуги	2,2	11889	26,1	38,6	11889	458,9	432,8
5.4	інші природоохоронні землі	41,8	10015	418,6	10,1	10015	101,1	-317,5
Всього:		332,8	11136	3706,3	1521,1	16537	25204,2	21497,9

Co-funded by
the European Union

Дякую за увагу!